

DRUŠTVENIK

LETO 1932 — ŠTEVILKA 5

Vzgoja značaja

Krščanska moralna izobrazba se mora, kakor smo pokazali v prejšnjih izjavljanih, graditi na podlagi domovinske ljubezni, na narodovi zgodovini in na naravnih vrlinah in osebinah ljudstva. To je zakon vesoljstva, da višje temelji na nižjem. Tako more tudi krščansko-nravstveno življenje vzrasti samo iz naravno zdravega značaja, iz srca, ki bije skupaj z narodom in živi od njegovih tradicij.

To potrjuje izkušnja brez izjeme vselej in povsod. Naravno zdravo ljudstvo rodi značajne, dočim so neznčajneži izjeme; iz nezdrave srede »inteligence«, ki nima z narodom več pravega stika, pa bohotno rastejo neznačaji kot strupene gobe. Vzrok je, ker takemu laži-izobražencu manjka naravne podlage značaja: namreč tiste preprostosti, odkritosrčnosti in skromnosti, ki klije samo v ljudski duši in se stoletja in stoletja skrbno goji in neguje v svetišču družine. Življenje ljudstva je resnično. »Tak sem, kakršen sem,« pravi naš preprosti človek, ki mrzi videz, za katerim se skriva laž in prevara. Samo človek je, ki je, kakršen je, ki se mu tudi nazunaj kaže takšnega, kakršen je v svojem srcu, kojega dejanja so v skladu z njegovo miselnostjo in srčnimi čustvi, ki si ne nadeva nobene krinke — samo tak človek se more imenovati značaj. Bistveni znak značaja je doslednost in jasnost; značajan človek je kakor globoko, a prozorno jezero, kateremu se vidi dno. »Človek, ki nima značaja,« pravi neki francoski mislec, »sploh ni človek, ampak gola stvar.«

Samo po značaju se presoja vrednost človeka. »Če bi obvladal vse znanosti in

spoznal vse stvari do dna na svetu, pa prodril do zadnje tajne vesoljstva, značaj pa ne bi bil, potem sem brez cene,« tako lahko rečemo z besedami nekega velikega svetnika. Pa tudi, če bi bil kdo najimenitnejši državnik ali javni delavec, značaja pa ne bi imel, bi kot človek bil jako malo vreden. In naj kdo še toliko stori za kulturo naroda, piše najlepše romane, govori po shodih in predava po društvenih dvoranah, če ni mož, ampak vetrnica, ki se obrača, kakor veter piha, ga nihče ne bo resnično spoštoval in tudi njegove besede, govorene ali napisane, bodo kakor seme, ki je po večini padlo na suho skalo in zamrlo. Lahko ga narod obsipa z zunanjimi častmi, mu pomaga do najvišjih mest in mu po smrti lahko postavi nebotičen spomenik, prave veljave pa mu v svojem srcu le ne priznava. Dela neznačajnega človeka, naj se zdijo še tako velika, nimajo resnične trajne vrednosti; nekdo je čisto prav rekel, da »človek brez karakterja ne more nič resnično velikega ustvariti.« Vsako delo nosi pečat svojega avtorja. Pa tudi v slučaju, če človek, ki ima velik talent in sijajne zmožnosti, pa nobenega značaja, kaj dobrega za narod naredi, pa veliko več pokvari po slabem zgledu svoje breznačelnosti, nedoslednosti in nemožatosti. Na take ljudi je mislil Jezus, ko je žigosal »pobeljene grobove«.

Od svojih dedov smo podedovali možato značajnost; tega kapitala ne smemo zapraviti, ker je edini, pa tudi najdragocenejši, ki ga naš narod ima. Če slovenski očetje in matere ne bi bili značajni, bi nam ne bili ohranili slovenskega jezika in slovenske katoliške kul-

ture. Bili bi se deloma ponemčili in polajšali, deloma poturčili in zavrgli svoje rodne npravi, tako da bi ne bilo več niti sledu poštenega in značajnega roda na tem koščku zemlje. Četudi se slovenski človek, izvzemši kmečki punt, ko so mu tuji graščaki že preveč stiskali krvi in znoja iz izmučenega telesa pa žalnji groš iz žepa, ni s silo upiral ter je rajši potlačil svoje ogorčenje, vendar ni odnehal od tega, kar mu je bilo vedno najsvetejše: od narodnega jezika in značaja ter krščanskih načel življenja. Kdor se je potujčil v jeziku, šegah in nazorih, tega je naš narod vedno zaničeval; čeprav se naši preprosti možje nikoli niso trkali na narodna prsa in klicali »Živio« ter se na svojo narodnost zaklinjali. Naše ljudstvo pač nosi svojo narodnost globoko v svojem srcu kakor se nosi najdražji in najskrivnejši zaklad, zato pa jo je tudi vedno skrbno čuvalo in je nikoli ni izdalo, kakor so jo izdali že premnogi napihnjeni »inteligenti« in napol inteligenti, ki sicer v besedah prekipevajo narodnjaštva. Toda neznačajan človek sploh ne more biti naroden in ljudski, kakor samo v besedah. Naj bo še tako imeniten, še tako na zunaj čislán, pa še tako mogočen, če ni značaj, je samo lakaj.

Ker med tako zvanimi »izobraženimi« krogi tako zelo in naglo ginevajo značaji, zato umira med njimi čedalje bolj idealizem. Vse tiste visoke vrednote, ob katerih so enkrat topleje in hitreje bila naša srca, ki so nas navduševale in olepšavale naše življenje, ki smo se jih navzemali iz pesmi in knjig ter iz člankov naših prvakov, danes niti premnogo mladih ljudi več ne ogrevajo. Niti ne vedo ne več, kaj je ideal! Ideal se ne vidi in ne otiplje, ideal ne nese procentov, ideal ne nuja ne bogastva, ne donosne službe, ne čutnih užikov. Ideal zahteva skrajnih žrtev, ki se za življenja ne poplačajo. Ideal zahteva

zvestobe do groba, zahteva, da mu posvetiš vse moči svoje duše. Ideal navadno ne prinaša gmotne koristi posamezniku, ki ob njem lahko strada do smrti, ampak narodu, splošnosti, človeštvu, in sicer zorijo sadovi idealnega dela zelo počasi; uživajo jih docela šele poznejši rodovi. Kdor ni mož, zmožen skrajnih žrtev; kdor ni značaj, ki se ne poti k zaželjenemu cilju ne obrača nazaj in nevzdržema koraka naprej; kdor ne ceni nevidnih, netvarnih, duhovnih dobrin, ki ne minejo, — ta ni zmožen izbrati si ideal in mu slediti, pa ga v dobro svojega naroda uresničiti. Naši predniki so bili idealni, ker niso delali za sebe, ker so imeli odprta ušesa in srce za idealne zahteve krščanskega pravstvenega zakona, ker jim je bila božja beseda o kraljestvu miru, pravičnosti in bratske vzajemnosti na zemlji živa resnica, ker so srečo in srečno bodočnost svojih potomcev, svojega naroda predpostavljali lastnemu blagopodčutju. Ljudstvo, občestvo, srenja, občina, fara, to so jim bile prve vrednote; poštenost je bila dobrina sama na sebi, brez ozira na to, ali nese neposredno stvarno korist; čednost srca je veljala več ko največja tehnična iznajdba; večna sreča je bila pred časno: neoskrunjeno ime, čast naroda, brezpogojno resnicoljubje in stroga dolžnost ljubezni napram pomoči potrebnim več kot vse bogastvo. Naša zgodovina je zgodovina neštetihih nepozabnih idealnih značajev iz ljudske sredine, ki so po teh smernicah živeli in svojo deo živeti učili. Narod, v katerem pa bi materializem neznačajnih koristolovcev zadušil te vrline, je zapisan smrti.

Delo na naši moralni izomiki mora zato imeti za svoj cilj, da se ohranijo in krepijo značaji, celi možje trdnih načel, ki jih ne bodo omajali ne zunanji sovražniki naše slovenske krščanske kulture ne notranji. F. T.

Niko Kuret:

O našem igranju

(Nadaljevanje.)

Marsikdo bo z ogorčenjem odvrnil od sebe in svojega odra to obsodbo. Če more to z mirno vestjo, naj ve, da nanj to ni letelo. Nič manj pa ni kriv, če vendarle dopušča igre, ki se hočejo laskati množici ali pa na puhu igralcev, ki ga je že tako preveč, — ali pa igre, ki bi z njimi rad posnema poklicno gledališče. Eno je kratkovidnost, drugo je navičnost.

Dobro poznam ugovor, ki je bržčas že padel: Ljudje hočejo nekaj »takega«! Pa nam kaj boljšega dajte!

Na drugo bom odgovoril v prihodnjem članku. Na prvo pa takoj. Vi, ki pravite, da se ljudem hoče plitvosti, lahkotne zabave ali pa nesmiselnih sentimentalnih zgodb, ste morda dober poznavalec ljudstva, množice, — da pa ste res prosveten delavec, to osporavam. Kaj pa je naloga prosvete? Mar ne, da ljudstvo dviga, ga očiščuje? Mar naj po Vaše prosvetno delo obstaja iz koncesij publiki? Ali ni, nasprotno, naloga prosvetnega dela, da ljudstvo vzgaja in dvigne? Niste iskreni, če kaj takega trdite: nikdar še niste poskusili dati ljudstvu kaj zares dobrega ali pa se bojite poskusa, ker bi le radi imeli polno dvorano... Da, tudi tu tiči za vsem bržčas le strah za polno dvorano!

Nimate prav: ljudstvo »hoče« nekaj »takega« pač zato, ker mu nihče nikdar ni dal kaj »drugega«. Pa recite, da je ljudstvo razvajeno, skvarjeno. Ali upate to trditev izvesti do konca? Konec je namreč ta, da je vsako naše prosvetno delo brezsmiselno in brezupno početje! Moje prepričanje pa je drugačno: in — če dovolite — opiram se na skušnje, ker ne maram navajati tujih zares velikih prosvetnih delavcev, ki so šli pred nami.

Ob docela novem, seveda skrbno izbranem in pretehtanem repertoarju, sem gledal letos vso sezijo od predstave do predstave kljub

krizi polno dvorano!! In je šel ta repertoar v okolico in doživel isto.

O, ljudstvo bi že »hotelo« kaj drugega, ko bi mu kaj drugega dali. In velika naloga, ki jo imamo, je vredna tudi poskusov, je vredna žrtev, tudi gmotnih. Kaj pravite, ali ni nekaj čudovitega tako hvaležno, vzgojeno gledalstvo, ki mu postane poset rednih predstav — pa čeprav se vrše le ob večjih praznikih — prav taka potreba kakor tednik in Mohorjeve knjige? In to ni utopija. Samo resnosti in čistega idealizma je treba. Materializma je že drugod preveč. In za dobro stvar tudi Bog skrbi.

Godi pa se spet ponekod, da igrajo, ko da so filiala Narodnega gledališča v Ljubljani. Brž ko je kak uspeh v ljubljanski drami, je treba dobiti igro in jo spraviti na oder. Pa ne samo to. Pri izboranju iger zaidejo ponekod v najbolj neverjetne pokrajine dramske književnosti: niti Sofokles niti Shakespeare niti Grillparzer niso varni pred njimi. In gorje jim! Tako jih zmrevarijo na odru, da niti podobe ni več o delu, — publika pa gleda, posluša, se smeje, kadar bi bilo treba jokati — ta nevzgojena masa! — in odide domov, ne da bi vedela, za kaj je prav za prav šlo. Igralci so izčrpani: nenavadni tekst, verzi, ki skrivajo temno modrost, kateri niso mogli do dna, so jih spravili iz ravnotežja. Ob podobni priliki sem govoril z nekim inteligentnim igralcem nekega ljudskega odra, ki mi je dejal: »Čudim se, da ne obstojajo nikaki paragrafi glede izvajanja takih iger. Igralce bi dal aretirati, režiserja pa obesiti!« Odpustimo mu srd, v katerem je izgovoril te besede. Je pa velika in bridka resnica v njih...

To sta torej dve skrajnosti našega igranja v naši dobi. In dve značilni potezi našega časa predstavljata: materializem in — napuh. Zašli sta na naše odre in se skrivata za vse mogoče krilatice in krinke.

So pa odli in igralske družine, ki za- res čutijo revščino našega repertoarja, ki bi hoteli kako drugače. Imeti bi morali pri nas skoraj posebnega tajnika, da bi odgovarjal na dopise, svetoval in razpošiljal igre iz našega novega repertoarja. Težko že vsem ustrezamo. In vendar nas od srca veseli, če moremo ustreči. Razposodili smo letos že nad dvajsetim odrom svoje igre.

Dvoje bo moralo posihmal iti vzpo- redno: vzgajanje (oprostite izrazu) na- ših vodij ljudskih odrov in pa skrb za iz- dajo novega repertoarja. Ni pravo mesto, da bi o prvem govorili tukaj. O drugem pa bo govora prihodnjič.

Kaj naj igramo?

Siva je teorija in ceneno je kritizi- ranje. Upravičen je bil tisti medklic: »Kaj bi z vsem tem! Kaj boljšega nam dajte!« In vendar je nekoliko krivično- sti v njem. Za tisto »boljše« je vendar potrebno merilo. Vse, kar sem napisal doslej, je hotelo pripomoči k pravemu merilu, ki naj nas vodi pri izbiranju, da bomo premišljeno in prav izbrali.

Iz bistva ljudskega igranja je raz- vidno, da mora biti igra ljudem sprem- ljevalka življenja. V njej namreč dobi v najširši umetniški obliki izraza doživ- ljanje notranjega in zunanjega sveta

človekovega: krogotek praznikov, spo- minskih dni, letnih časov. To je zakon ljudskega igranja, ki se ga pri nas sko- raj nihče ne zaveda. Ne malo krivde ima pri tem mnenje, da nam bodi Na- rodno gledališče, torej naš osrednji gle- dališki zavod, vodilo in merilo. Popol- noma napak: Narodno in sploh poklicno strogo umetniško gledališče v tem oziru sploh ne more biti ne merilo in še manj vodilo, ker ne spada v zakonitost ljud- skega igranja.

Naše igranje mora torej biti v skladu z življenjem Cerkve v cerkvenem letu. Saj je bilo, kakor smo videli, igranje včasih sploh samo to: igra je vzrasla iz bogoslužja posameznih praznikov, se uvrščala kot sestaven del v bogoslužje ali je kesneje vsaj služila doživljanju praznikove skrivnosti. Tu je korenina vsega ljudskega igranja in tu moramo spet začeti, ako mislimo resno s svojim delom.

Vprav cerkveno leto nam daje in na- laga nešteto prilik, da svojemu življenju s Cerkvijo damo izraza v igri in s tem služimo vsemu občestvu vernikov, ki so naši gledalci. Zegnanska nedelja, praznik Krista Kralja, misijonska nedelja, praz- nik vernik duš, rešni adventni čas, praznik mladine — 8. december, božič in sveti trije kralji, Svečnica in Ozna- njenje Marijino, spokorni postni čas in velika noč — polno prilik, ki hočejo iger in jfh morajo dobiti. (Dalje.)

¹ Ljudski oder v Kranju.

Narodno obrambno delo na naših prosvetnih društvi

Potrebno in hvalevredno je, da je naša Prosvetna zveza uvedla letos med svoj delokrog tudi narodnoobrambni od- sek in uvrstila med svoje referente od- bornike tudi referenta za narodnoob- rambno delo. Naroda, ki nič ne skrbi za lastno zaščito, za lastno poglobitev, obo- gatitev in zdravje, gotovo ne moremo imenovati zavednega, zrelega in kultur- nega. Le pogledjmo okrog, vsak narod, ki je že odrasel svoji primitivnosti, se trudi in skrbi za lasten obstanek, za

svojo svobodo in moč. Bolj je kak narod kulturen, bolj tekmuje, da si ustvari čim- lepše življenje in očitva svoje naravne darovitosti v kar najbolj izčrpani obliki svojemu potomstvu, svoji bodočnosti.

Seveda ne sme biti ta skrb za podvig in dobrobit svojega naroda presamoljub- na, sebična, ampak mora sloneti na fe- meljih krščanskega optimizma in biti prežeta z medsebojno strpljivostjo, da, ljubeznijo med narodi. Sicer zaidemo v šovinistično zapirajočo se egoistični na-

cionalizem, ki baš danes z drugimi kapitalistično-egoističnimi zablodami grozi omajati temelje mirnega sožitja v Evropi. S krščanskega, organsko-optimističnega stališča pa se moremo in moramo takim sodobnim narodnostnim zablodam izogniti in ubrati povsem nova, človeštva vrednejša pota.

Res je sicer, da se zdi danes, ko poka veliko in s tehniko do viška kompliciranosti prilirano ogrožje materialistično-kapitalističnega družabnega reda, zbog socialnega vprašanja narodno vprašanje nekako drugovrstno in podrejeno, da, skoraj nepomembno in času neprijemerno. Vendar pa bo tudi držalo, da je to le videz sodobnosti in kolektivistični družabni red bo moral popustiti nekoč tam, kjer ne gre več zgolj za materialno-gospodarske dobrine, ampak za kakršnekoli višje, duhovno pogojene sociološke institucije. Moral bo sprejeti neizogibne, naravne in globoko in stvarstveni organski rasti človeka utemeljene zakone individualnosti, pa kakor se danes baš tej individualnosti pripisuje vseprek krivda na današnjem pogubnem kapitalističnem družabnem redu. Ne gre namreč tu za individualnost v sebično-hedonskem smislu, kakršna je možna n. pr. baš v gospodarstvu, temveč gre za organsko-izvorno in torej nujno vpoštevanje individualnostnega principa v duhovnem svetu, kamor spada jo n. pr. predvsem družina, inteligenčni sloj, generacija, narod itd. Danes n. pr. ruski boljševizem ne prinaša ničesar za to duhovno, družinsko-narodno, intelektualno kulturo, vse te sociološke in organsko pogojene edinice trpe pod njim zanemarjenje in celo nasilje. Boljševiki ne priznajo danes to, kar je človeštvu bistveno, namreč njegovo **svobodno organsko rast**, usmerjeno preko družine in generacij v narod, v katerem šele more biti edino in zadnje torišče za vse res življenje in stvarjanja polno delovno občestvo. Ni treba šele posebej omenjati še višjo, religiozno občestvo, Cerkev, do katere stoje v sovražnem, da, uničevalnem razmerju. V nadomestek za to negacijo vsega duhovnega stvarjanja ne prinaša

boljševizem ničesar pozitivnega, novega niti v embrijonalni obliki in tudi ničesar takega prinesiti ne more. Boljševizem je zaoral le gospodarsko ledino. Vse duhovno, svobodno stvarjanje je namreč nujno vezano na družino, na priznanje inteligenčnega sloja in narodnega izhodišča. Boljševiki pa so, zaslepljeni za zgolj materialnimi vrednotami novega — kolektivnega ali državno-kapitalističnega — družabnega reda deloma prezrli, deloma z zavestno, oholo kretnjo časovne reakcije ovrgli princip organsko-sociološkega življenja, ki edino more biti negovalec in nosilec vsega duhovnega stvarjanja in napredka. Preti torej velika nevarnost človeštvu, da bo, zaslepljeno od tega zgleda zgolj časovno-reaktivnega in nizko materialno-oportunističnega boljševizma, izgubilo za lepo dobo pred seboj pravo pot in zatavalo v novem, sedanjemu le po obliki različenemu materializmu brez vsakega duhovnega poleta navzgor. Naša velika naloga je torej, da to veliko nevarnost preprečimo in rešimo človeštvo koraka v primitivnost in novo materialistično zaslepljenost, kamor jadra sodobni tok boljševizma. Kdor nam nekaj, kar je lepega in dobrega, kar je naše spoznanje dvignilo in razjasnilo, jemlje, je tudi dolžan, da nam da še kaj lepšega in boljšega. Razmere v Rusiji pa nam kažejo, da tega nasilni boljševizem ne stori. Ostaja torej do človeštva dolžnik in prevzema do njega težko odgovornost. Ako danes nekateri novosti boljševiškega družabnega reda priznavajo veliko vrednost glede na gospodarstvo, ne smejo isti prezreti in izključiti pri tem višjih, duhovnejših vrednot, ki šele osmislijujejo vsako žrtev in vsako etičnost človeka posameznika kot tudi družbe, kakor si jo zamišlja nov družabni red. Zato ne more držati opazka, ki mi jo je nedavno nekdo napravil, češ: »kaj bi z vsem narodnostnim delom, ko bo pa čez dvajset let v ospredju le še socialno vprašanje? Duhovno delo, ki ga tudi vsako materialno-socialno izboljšanje razmer nujno kot svojo smiselno-normativno komponento zahteva, ni vezano na trenutek in

hipni užitek — pa naj ga opravičuje še tako odločna zahteva zgolj pravičnosti — ampak mora vedno najti v človeštvu dovolj zaslonbe za trajnostno, večnostno, čim največje blagostanje človeštva. Tega

blagostanja, te sreče pa ne bo in ne more biti vse dotlej, dokler ne bo človeku dana ona svobodnost, ki jo njegov organsko-individualen, duhovni značaj predvideva. (Nadaljevanje.)

Katoliško prosvetno delo v Ameriki

(Nadaljevanje.)

Ta podporna društva skrbe v prvi vrsti za bolniško in smrtno podporo svojih članov. Vendar pa skrbe tudi za proubo in ohranjenje katoliškega prepričanja in življenja med svojimi člani. Večina zahtevajo od svojih članov, da so praktični katoličani, to je, da vestno vrše vse svoje katoliške dolžnosti, kakor je sprejemanje sv. zakramentov, da so člani župnij, da plačujejo cerkveni davek za vzdrževanje župnij in katoliških šol itd.

Glede prosvetnega udejstvovanja med svojimi člani so nekatera teh društev in jednot zelo agilna. V tem prednjačijo Kolumbovi vitezi. Na milijone dolarjev potrošijo letno za večerne šole, za razne tečaje, za predavanja, za podporo raznih katoliških literarnih del, katoliških prosvetnih zavodov, kakor katoliških vseučilišč i. dr.

Pri ameriških Slovencih katoliške podporne akcije — če izvzamemo gojenje dramatike, ki se pa goji dostikrat samo v finančne namene, da se dobi denar za blagajno, in zadnje čase gojenje športa med mladino — za prosvetno delo niso veliko storile. To pa iz naravnega vroka, ker ameriški Slovenci nimajo inteligence razen duhovnikov. Zato so katoliško zavedni možje že pred leti začutili potrebo posebne prosvetne organizacije in si ustanovili Zvezo katoliških Slovencev. Ta Zveza je tri leta izdajala med vojno vsako leto tudi poseben književni dar petih knjig za svoje člane. Zadnje čase so pozikusile s prosvetnim delom slovenske žene in si v Chicagi pod vodstvom gospe Marije Prislant iz Sheboygana ustanovile katere Slovensko žensko zvezo, se jako lepo razvija in šteje že več tisoč članic izmed slovenskega ženstva. Izdala je že knjigo »Ameriška Slovenka« in

ima svoj mesečnik »Zarja«. Lansko leto decembra meseca se je ustanovila tudi v Chicagi pod vodstvom P. Bernarda Ambrožiča splošna prosvetna organizacija pod imenom »Baragova Zveza«. Polega prosvetnega dela ima posebej namen delovati za Baragovo beatifikacijo.

Drugi del katoliškega društvenega življenja tvorijo cerkvena društva. Ta društva so pa strogo verska, zvečine bratovščine. Te so pa ustanovili in še ustanavljajo duhovniki v svojih župnijah.

Prosvetno delo, naj si je kakoršnekoli vrste, smatra katoliška cerkev v Ameriki kot popolnoma svoje, prav kakor versko. Katoliška cerkev je bila in je še edina in glavna nositeljica vse krščanske kulture na svetu. Kakor jo je nesla vsa stoletja in je še danes nese po svojih misijonarjih v vse dele sveta, tudi med najbolj divje paganske narode, tako jo nese v Ameriki še danes v vrste svojih vernikov in po njih v vse vrste drugih ver in brezvercev.

Prosvetno udejstvovanje katoliške cerkve v Ameriki je dvojno: prosvetno delo med svojimi verniki in prosvetno delo med nekatoličani. Amerika je namreč paganska dežela še danes. Veliko nad polovico prebivalcev Združenih držav so pagani, ki niso krščeni.

Prosvetno delo v svojih lastnih vrstah smatra katoliška cerkev v Ameriki za svojo veliko nalogo. Zato si skušajo vse župnije že skupaj s cerkvijo, pred vsem pa s svojimi šolskimi poslopji poskrbeti za ognjišča društvenega življenja — za dvorane. Malo je cerkva, ki bi ne imele kar pod cerkvijo svoje cerkvene dvorane. Šole jo imajo pa skoraj vse. Poslopja katoliških župnijskih šol so zvečine pravi narodni domovi. Poleg šolskih sob imajo navadno še dvorane za igre in prireditve,

prostora za knjižnice, zabavališča za mladino, kakor so kegljišča, biljardi, telovadnice, dvorišče za sport itd.

Katoliške župnije vrše svoje delo v svojih vrstah zlasti potom teh svojih cerkvenih društev. V vsaki pravilno organizirani župniji imajo župljane razdeljene v štiri glavna društva, moška, ženska (materinska), mladeniška in dekliška. Moška in mladeniška društva so zvečine podružnice splošnega društva bratovščine Mož Sv. Imena, ki šteje po vsej Ameriki veliko nad milijon članov. Mesečni sestanki s predavanji in nagovori in pogostna sv. obhajila — pri Irčih in Nemcih mesečna, pri Slovencih in drugih narodih vsaj četrtletna — in pospeševanje verskega kulturnega življenja v župniji, so glavna naloga teh društev. Ženska društva so zvečine bratovščine krščanskih mater, dekliška pa Marijine družbe.

Pod vodstvom župnijskih duhovnikov vrše ta društva vse prosvetno delo po župnijah. Zadnje čase se opaža med njimi posebno živahno delovanje za ohranjenje mladine krščanski cerkvi, ker se mladinsko življenje, zlasti zadnje čase, razvija več ali manj pod vplivom protikatoliškega in protiverskega duha pokvarjene ameriške mladine. Zlasti prohibicija je povzročila nezmerno pokvarjenost med ameriško mladino, katero zelo pospešuje tudi avtomobil. Ta društva vodijo dramatiko, petje, telovadbo, knjižnice, misijonsko in karitativno udejstvovanje, sport i.dr. To pa vse brez cepljenja društvenega življenja v razna tozadevna posebna društva. Tako niso potrebna tudi posebna društva, ne pevška, ne dramatična, k večjemu kaki odseki za to. To pa že iz vzroka, da se z delom preobloženi duhovščini omogoči lažje in uspešnejše vodstvo in nadziranje vsega tega dela.

(Nadaljevanje.)

DROBIŽ

Iz prosvetne organizacije

Novo določbe o vstopnicah za društvene prireditve. V Službenih novinah z dne 26. III. 1932 je objavljen zakon o izpremembah in dopolnitvah zakona o taksah, ki prinaša poleg drugih izprememb tudi izpremembo tarifne postavke 99 a. Bistvena izprememba je, da se morajo uporabljati pri vseh prireditvah z vstopnicami samo vstopnice državne izdaje, v kolikor niso te prireditve v zakonu izrecno oproščene plačila takse. Te vstopnice se lahko nabavijo za več prireditev skupaj pri pristojni davčni upravi. — Na podlagi točke 6 omenjene tarifne postavke je prireditelj dolžan prijaviti pristojnemu oblastvu svojo prireditev in predložiti na vpogled dovolilo za njo. Ako je obrat stalen (n. pr. kino), najkasneje 5 dni, pri drugih prireditvah pa vsaj 24 ur pred pričetkom predstave ali prireditve. Za pravočasno prijavo je odgovoren lastnik prostora, kjer se vrši prireditev. Ker je kontrola pravnega plačevanja takse na vstopnice poverjena finančni kontroli, radi tega se morajo prijaviti vse prireditve v omenjenem roku pri pristojnem oddelku finančne kontrole, ker so sicer za opuščenost ali za zakasnelo prijavo stroge kazni. Seveda se morajo poleg taksi podvrženih prijaviti tudi one prireditve, katere so sicer oproščene plačila takse na

vstopnice, kot n. pr. skioptična predavanja, prosvetni večeri, cerkveni koncerti itd., ker mora biti finančni kontroli dana možnost, da se o upravičenosti takzne oprostitve lahko prepriča.

Zaščita zaledja proti vojnim plinom je naslov knjižici, ki jo je razposlala Prosvetna zveza vsem društvom, župnim uradom in gasilnim društvom. Vljudno prosimo, da vsi oni, ki ne mislijo, obdržati knjižice, pošljejo isto na Prosvetno zvezo nazaj, sicer pa, da poravnajo račun.

Čemšenik. V nedeljo 29. majnika proslavi Izobraževalno društvo 20 letnico blagoslovitve društvenega doma. Ob tej priliki se vrši prosvetni dan na Čemšeniku. Ker je pa kraj tako daleč od železniške zveze (Domžale, Zagorje), zato se bo nudila prilika vsem onim, ki žele ta dan pohiteti k nam in obiskati Trojane, St. Gotard, na ta način, da bo vozil poseben avtobus iz Domžal na vrh Trojan. Po slovesni službi božji bo slavnostni govor in petje, popoldne pa dramatična predstava »Logarjevi sinovi«.

Dan Katoliške akcije na Koroški Beli bo v nedeljo 12. junija za vso zgornjo Savsko dolino. Ondotno društvo, ki je znano po svoji delavnosti, proslavi 25 letnico »svojeja obstoja. Vsa društva naše Gorenjske, zlasti blejskega kota in gornje Savske doline, so dolžna udeležiti se te proslave s svojimi

društvenimi zastavami in kolikor mogoče v lepih gorenjskih narodnih nošah. 11. junija zvečer ob 8 bo slavnostna akademija z izbranim sporedom. Ob tej priliki bodo prejeli častni člani svoje diplome. Po akademiji bodo svirale fanfare na terasi društvene dvorane. V nedeljo 12. junija ob 10 služba božja s slavnostnim cerkvenim govorom, katerega bo govoril pisatelj Fr. S. Finžgar. Po sv. maši bo tabor Katoliške akcije, kjer bo sta govorila prof. Ivan Dolenec in dr. Miha Krek. Kot sklep zborovanja zapojejo »Povsod Bogac. Popoldne ob 2 večernice, ob pol 4 pa koncert na idealno ležečem »Kresuc. Prijazna dolinica je obdana okrog in okrog s senčnatim drevjem. Tu bo nastopilo radovljjsko pevsko okrožje t. j. okrog 200 pevcev in pevk s slovensko pesmijo.

Blagoslovitev novega društvenega doma v Preddvoru pri Kranju bo v nedeljo 12. junija. Prireditve je namenjena zlasti društvom iz kranjskega okrožja in Sorškega polja. Po slovesni službi božji ob 10 bo blagoslov novega doma, nato slavnostni govor. Popoldne pa bo koncert okrožnih pevskih zborov, na katerem bo prevladovala naša narodna pesem. Društva kakor tudi njihovi člani ter pevski zbori se vljudo naprošajo, da se prireditve v največjem številu udeležijo in sicer z društvenimi zastavami in kolikor mogoče v narodnih nošah.

Šestdesetletnica dr. Korošca

Dne 12. majnika je dopolnil šestdeset let bivši večkratni minister in ministrski predsednik dr. Anton Korošec. Kdo ne pozna njegovega imena in njegovega dela? Vodil je politično usodo nas Slovencev morda v najusodnejših zgodovinskih letih in ves narod je prepričan, da bo tudi v prihodnjih letih še jako potreboval njegovega modrega in izkušenega vodstva. Pa, o veliki politični vlogi in nevenljivih zaslugah jubilaranta so pisali ob tej priliki vsi slovenski in tuji listi, na tem mestu moramo poudariti le, da je dr. Korošec eden naših najvnetejših in najzaslužnejših ljudsko prosvetnih delavcev. Prav nič namreč ne pretiravamo, če rečemo, da je polžil dr. Korošec temelje vsej ljudsko prosvetni organizaciji in vsemu ljudsko prosvetnemu delu na bivšem Štajerskem. Ko se je začel politično udejstvovati, je kmalu bistro opazil, da bo tedanji rod težko razgibal in ga pridobil za nove, moderne misli, razen tega je pa tudi vedel, da tvori trajne in solidne temelje političnemu gibanju le jasna izobrazba. Glede na to je obrnil vso svojo pozornost mladini in prosvetni organizaciji. Začel je snovati tako zvane »Mladiške zveze« in »Dekliške zveze«, s katerimi je v malo letih vprav preplaval vso deželo in ki so bile na eni strani najmočnejši jez proti vedno bolj napadajočemu nemškutarstvu, na drugi strani pa tudi jedro poznejšega modernega krščanskega in socialnega sloven-

skega političnega gibanja, ki ga je dr. Korošec zasnoval in tako uspešno vodil na Štajerskem. Tem zvezam je pa ustanovil tudi še danes izhajajoče glasilo »Naš dom«, ki se je v nekaj mesecih razširilo do zadnje slovenske štajerske vasi. Ko je potom tega mladinskega gibanja v ljudsko prosvetnem pogledu preoral deželo, mu je ustanovil leta 1906 še idejno in organizatorično središče in ognjišče s posebno mariborsko »Slov. kršč. soc. zvezo«, ki je bila izprva sicer le nekaj pododbor ljubljanske centrale, a se je že leta 1907 popolnoma osamosvojila in se potem po vojni vnovi preosnovala v današnjo mariborsko »Prosvetno zvezo«. V poznejših letih pa je bil s političnim delom tako preobložen, da je moral predati vodstvo te ljudsko prosvetne organizacije drugim močem, toda vsako prosto uro je še vedno rad prebil v kateremkoli podeželskem prosvetnem društvu, kjer je nastopal z nešteti predavanji in na sto in sto sejah, sestankih in zborovanjih kar sipal nove misli, pobude itd. Tudi danes lahko prišteva naša veličastna ljudsko prosvetna organizacija jubilaranta k svojim najiskrenejšim in najpožrtvovalnejšim prijateljem in podpornikom. Neprestano pazno zasleduje vse naše delo in priskoči v najrazličnejših oblikah na pomoč s svetom in dejanjem, kadarkoli je treba. Zato se upravičeno spominja dr. Koroščevega jubileja tudi vsa naša ljudsko prosvetna organizacija in prosi ob tej priliki Vsemogočnega, naj podeli ljubljenu in zaslužnemu jubilarantu še mnogo, mnogo krepkih in plodnih let!

Naša knjižnica

Nove knjige. Za nekaj zaključek zadnje sezone je izšlo še nekaj knjig, na katere moramo opozoriti naše podeželske knjižničarje, da si jih nabavijo.

Jugoslovanska knjigarna je izdala nov zvezek svoje »Ljudske knjižnice«, ki obsega to pot zanimiv detektivski roman »Kitajčeva papiga«, ki ga bo napeto bralo staro in mlado. Razen tega je izšel tudi nov zvezek »Leposlovne knjižnice«, ki nam prinaša roman »Marjetica« izpod peresa največjega sodobnega češkega pisatelja J. Durycha, ki je obenem odkrit katoličan.

Prav posebno pa moramo opozoriti na najnovejši, to je sedmi zvezek **Pregljivih Izbranih spisov**, ki obsega tri »ženske povesti« in pesnitev »Od Kranja do Brezje«. Ne glede na to, da bi morala imeti Pregljive spise vsaka knjižnica že zato, ker je Pregelj naš najboljši živeči še aktivni pisatelj, je ravno ta zvezek še prav posebno pomemben, saj nedvomno lahko prištejemo te »Ženske povesti« k našim najboljšim ljudskim povestim sploh, ki jih bo z največjim pridom in užitkom bralo tudi po kmetih staro in mlado.